

1. BEZPRAWIE (28) sb n

bez- (25), beł- (3).

Pierwsze e oraz a jasne; końcowe e z tekstów nie oznaczających é.

sg N bezprawi(e) (6). ◊ G bezprawią (9). ◊ A bezprawi(e) (8). ◊ I bezprawi(e)m (1). ◊ pl A bezprawią (4).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Nieprawość, postępek niezgodny z prawem, nadużycie, samowola, gwałt; niesłuszność, niesprawiedliwość, krzywda; iniuria Calag; iniquitas Cn (28) : Ale iż iuz zá żywotá Apoftolſkie⁸⁰ íprawowála ſię tá táiemnicá niezbożności/ ábo włańniey mowiac/ bezprávia Antychryſtowſkie⁸⁰/ iáko tego pímo ś. otworzyſcie dokláda. CzechEp 352.

W połączeniach szeregowych (2): Bełpráwie/ Vcíſk/ Zdrády/ Máiętności/ to wſyſtko márnóſć Leop Eccle 4 arg; SarnStat 435.

Fraza: »bezprawie ſię dzieje« (3): Záprawdę y bezpráwie ſię dzieie/ y wielką ſię nieludzkóſć okázuie/ gdy y tę potrzebę bronienia Rzeczypoſpolitey ná nie [na kmieci] wkłádáią. ModrzBaz 124; GórnRozm K2; PaprUp Iv. Cf »bezprawie a wielka krzywda«.

Zwroty: »bezprawie cierpieć« (3): To mowi Pan załthępow/ Potwarz á bełpráwie ćierpią [calumniam sustinent] ſynowie Izráelſci/ ípołu y ſynowie Iudſcy Leop Ier 50/33; Calag 531b; Aleć y ſftąd mogłby bácźny czytelnik obaczyć/ kto tu był co gwałtem y mocą węźły rozwięzował/ á kto gwałt/ y bezpráwie ćierpiał. CzechEp 94.

»bezprawie (od)nieść, odnosić« (4): Błogóſłáwieni ći ſą ktorzy tą to chwilą/ bezpráwie tu niofą, á łkáią y kwilą ArtKanc K2v; Wielkié bezprávia/ y gwałty róźné odnoſzą do nas częłtými ſkargámi Krákowſkiego miáftá obywatéle SarnStat 504, 961; Lecź y owi co máią ſzpitalé w ſwey mocy [...] Choć ſię zdádzą naboźni/ y ná twarzy írodzy: Przećie od nich bezpráwie odnoſzą vbodzy. KlonWor 50.

»ucisnąć bezprawiem«: Kxiążę potrzebuiące mądroſći/ mnogie vćíſnie bez práwem Leop Prov 28/16.

»(u)czynić bezprawie« (9): ComCrac 13; Leop Lev 25/17, Eccle 5 arg; Calag 531b; [Cesarzowa] Nieſmiála czynić bez práwia koſćiołowi: ále wołáiac/ y przed wſytkim ſię ludem oſwiadczáiac/ muſiála ſię z íromotą wroćić. SkarŻyw 88, 318; SarnStat 645; Ktorych [królów] moc práwy okrełzona/ żadnego wam bezprávia nie czyni/ żadnego y od poſtronnych pánów y od ſwoich vćíſnienia nie ćierpiećie. SkarKazSej 666a; KlonWor 59. Cf »ublizeńie i bezprawie«.

Szeregi: »(krzywda) gwałt i bezprawie; bezprawie i gwałt« (2 : 2): CzechEp 94; wſitkich ci to bela krzywda y ten gwałt y bezprawie tego iednego zacnego domu PaprUp Kv; SarnStat 504, 961. Cf »bezprawie cierpieć«, »bezprawie (od)nieść«.

»bezprawie a wielka krzywda«: w czym nie tylko oney ofobie co poniewoli iednáć ſię muſiála/ ále wſyftkiey Rzeczypoſpolitey bez práwie/ á wielka krzywda ſię dzieie. GórnRozm K2.

»potwarz a bezprawie« (2): OBroćilem ſie ku rzeczám innym/ y vźrzałem pothwarzy á bezprávia ktore ſie pod ſłóńcem dzieią Leop Eccle 4/1, Ier 50/33. Cf »bezprawie cierpieć«.

»nie prawo ale bezprawie«: Nieſłycháne v wſytkiego Chrzeſćijáńſtwá/ niezboźne/ nieludzkie/ y tyráńſkie/ nie práwo ále bezpráwie. SkarKazSej 700a.

»sprawiedliwość a bezprawie«: Nie bądźcież sprzężeni/ w drugie iąrzmo z niewiernymi/ ábowiem/ co zá towarzyftwo íprawiedliwości/ á bezpráwia? *NiemObr* 12.

»ubliżenie i bezprawie«: A wśfakozmy niechczącz w tym nikomv spoddanych nalfych vblizenia y bezpravia vczynicz takełmy na tem Szeymie zoftavieli y zoftaviąmy *ComCrac* 13.

Przen (1) :

Zwrot: »czyńić bezprawie«: Máłóby nam po zyołach bychmy przyrodzeniu/ Nie czynili bezpráwia w piciu á w iedzeniu. *RejWiz* 61v.

Synonimy: *krzywda, niesłuszność.*

Cf BEZPRAWNOŚĆ, **PRZEZPRAWIE**

KN